

Portal Województwa Lubuskiego

Zarząd województwa o projekcie KSRR

Kategoria - Archiwum

Data publikacji -24 stycznia 2019 godz. 16:54

Trwają konsultacje rządowego projektu Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego. 22 stycznia Zarząd Województwa Lubuskiego przyjął stanowisko w tej sprawie, w którym formułuje uwagi do dokumentu. Zwrócono w nim uwagę m.in. na zwiększenie centralizacji w polityce regionalnej, brak sprecyzowania roli strategii ponadregionalnych oraz brak rozwiązań umożliwiających skuteczne finansowanie polityki regionalnej. Poniżej treść stanowiska.

1. Projekt Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR2030) trafnie formułuje wyzwania dla polityki regionalnej. Kwestie demograficzne, innowacyjności, kapitału ludzkiego i społecznego, infrastruktury technicznej i społecznej, spójności terytorialnej czy efektywności zarządzania są przy obecnych uwarunkowaniach zewnętrznych i wewnętrznych kluczowe i wymagają interwencji w ramach polityki regionalnej. Powinny być one jednak uzupełnione i uspołnione z celami i kierunkami działań wskazanymi w części programowej np. w kwestiach związanych ze starzeniem się społeczeństwa, zmianami na rynku pracy (migracje zarobkowe) czy zmianami klimatu i zanieczyszczeniem środowiska.

2. Niepokojące jest zwiększenie centralizacji w polityce regionalnej. Projekt KSRR2030 w wielu miejscach zapowiada rosnącą rolę rządu w kształtowaniu polityki regionalnej na poziomie subregionalnym, a nawet lokalnym oraz tworzenie nowych struktur centralnych. Jest to widoczne chociażby w zamiarze powołania Centrum Wsparcia Doradczego czy w planowanym mechanizmie *Porozumień Terytorialnych*, które dopuszczają zawieranie uzgodnień pomiędzy ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego a lokalnymi jednostkami samorządu terytorialnego z pominięciem szczebla wojewódzkiego. Jest to niespójne z przywołaną w projekcie zasadą subsydiarności oraz określoną w ustawie o samorządzie województwa odpowiedzialnością samorządu województwa za prowadzenie polityki rozwoju województwa. Proces ten powinien odbywać się w uzgodnieniu z samorządami województw i z uwzględnieniem ustaleń strategii rozwoju województwa.

3. Nieuzasadnionym przejawem centralizacji jest również zamierzenie utworzenia programu skierowanego do najsłabszych gospodarczo obszarów (Program 2020+) zarządzanego z poziomu krajowego. Ze względu na złożoność i specyfikę regionalną, a nawet lokalną problemów występujących na terenie różnych województw, skuteczniejsze byłoby przyporządkowanie do RPO realizowanych w województwach, w których zdiagnozowane zostały takie obszary (gminy), dodatkowej, dedykowanej alokacji środków na ich wsparcie. Potwierdzeniem tej tezy mogą być uwagi zgłaszane przez przedstawicieli miast średnich z województwa lubuskiego, które wskazują na nie zawsze trafnie ukierunkowaną ofertę w ramach realizowanego z poziomu centralnego wsparcia dla miast średnich.

4. Zwiększenie nacisku na wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo (w tym miast średnich i małych) jest słuszne. Nie powinno to jednak wykluczać dalszego istotnego wsparcia dla funkcji miast wojewódzkich, które są kluczowe dla konkurencyjności regionów („motory rozwoju”). Ograniczenie OSI obligatoryjnych wyłącznie do obszarów zmarginalizowanych i tracących funkcje, które zauważyć można w projekcie KSRR2030 może okazać się nieefektywne. Wsparcia wymagają szczególnie mniejsze miasta wojewódzkie, niebędące metropoliami jak Gorzów Wlkp. i Zielona Góra, które wykazują deficyty w innowacyjności, sferze B+R, szkolnictwie wyższym i innych funkcjach metropolitalnych, a które pełnią funkcję biegunów konkurencyjności regionów (w KSRR2030 brakuje analizy zróżnicowania miast wojewódzkich). Wobec powyższego, Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) określone jako obligatoryjne należy

uzupełnić o miasta wojewódzkie, zgodnie z zapisami w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju w części „Wyzwania rozwojowe miast”.

5. Projekt KSRR2030 nie precyzuje roli strategii ponadregionalnych, takich jak Strategia Rozwoju Polski Zachodniej. Słusznie zaakcentowano konieczność wzmacniania współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym, ale ogólne zapisy są niewystarczające. KSRR2030 powinna wprost określać konkretne instrumenty realizacji projektów wskazanych w strategiach ponadregionalnych i ich wsparcia np. jako projektów pozakonkursowych lub w formie preferencji w ramach krajowych programów operacyjnych.

6. Z zastrzeżeniem uwag zgłoszonych w punkcie 3, w przypadku utrzymania Programu 2020+ zarządzanego z poziomu centralnego, powinien on obejmować zasięgiem wszystkie gminy zdiagnozowane jako zmarginalizowane. Przeważająca część Programu 2020+ zaproponowana w projekcie KSRR2030, ma być zaadresowana do obszarów, które korzystać będą mogły również z Programu Operacyjnego Polska Wschodnia (dublowanie wsparcia). Jednocześnie wiele gmin o trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej m.in. zlokalizowanych na terenie województwa lubuskiego, przy tak zaplanowanej interwencji nie będzie miało możliwości skorzystać z żadnego dedykowanego wsparcia z poziomu krajowego. W projekcie uwzględnić należy ponadto zaktualizowane dane wskazujące obszary problemowe, zgodnie z przygotowanym na potrzeby Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju raportem z 2018 r. (mapa OSI obligatoryjnych powinna być corocznie aktualizowana).

7. Proponowany w projekcie KSRR2030, układ Obszarów Strategicznej Interwencji pomija znaczną część zachodniej Polski, w której również występują problemy rozwojowe, zdiagnozowane w rządowej Strategii Rozwoju Polski Zachodniej. Wskazać należy na specyfikę zachodniego pogranicza i konieczności jego wsparcia, w kontekście sąsiedztwa z silnym partnerem niemieckim. Współpraca transgraniczna, ale również konkurencja i zagrożenie wysysania zasobów przez podmioty z Niemiec, w pełni uzasadniają potrzebę osobnego Programu dla Polski Zachodniej. Wsparcie zachodniego pogranicza, służące utrzymaniu spójności terytorialnej państwa, uznać można wręcz jako polską rację stanu.

8. Pozytywnie ocenić należy utrzymanie dotychczasowego mieszanego systemu implementacyjnego polityki regionalnej opartego o regionalne programy operacyjne zarządzane przez samorządy województw i programy krajowe zarządzane przez rząd. Regiony udowodniły skuteczność w zarządzaniu funduszami UE, czego dowodem są zatwierdzone przez Komisję Europejską sprawozdania z realizacji regionalnych programów operacyjnych w perspektywie 2007-2013.

9. Realizacja kontraktu terytorialnego przez stronę rządową nie spełnia przypisanej mu roli efektywnego instrumentu polityki regionalnej. KSRR2030 powinna wprost określać, że proponowany nowy kontrakt terytorialny będzie prawną podstawą realizacji zidentyfikowanych przedsięwzięć, uzgodnionych pomiędzy rządem a samorządem województwa, również do realizacji w województwie w ramach

krajowych programów operacyjnych.

10. Ważne dla skutecznej realizacji polityki regionalnej będzie zapowiadane zwiększenie znaczenia instrumentów rozwoju realizowanych ze środków krajowych, w ramach polityk sektorowych (resortowych) ukierunkowanych terytorialnie. Podstawową słabością wdrożenia tego podejścia zaplanowanego w KSRR2030 będzie jednak fakultatywność proponowanego kontraktu sektorowego, szczególnie, że ma on być głównym instrumentem dotyczącym kontraktowania środków krajowych pozostających w dyspozycji ministerstw na politykę regionalną. Dokument powinien wskazywać co najmniej obligatoryjne dziedziny, w których środki w ramach programu sektorowego zostaną zakontraktowane regionalnie.

11. Kwestie planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym oraz jego integracji z planowaniem społeczno-gospodarczym potraktowano marginalnie. Wśród projektów strategicznych KSRR2030 brak jest wyszczególnionego w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju projektu dotyczącego tej integracji.

12. W projekcie KSRR2030 brakuje wskazania konkretnych rozwiązań (rozwinienia projektu strategicznego *Racjonalny system finansowania jst*), które umożliwią skuteczne finansowanie polityki rozwoju przez JST w przyszłości. Wygenerowanie większych środków na ważne dla regionu projekty będzie niezbędne ze względu na zmniejszenie udziału środków unijnych po 2020 roku. Samorząd województwa, jako rzeczywisty kreator polityki regionalnej, powinien zyskać możliwość jej skutecznego finansowania poprzez znaczne zwiększenie udziału w podatkach PIT i CIT.